

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA
mint harmadfokú bíróság

Bhar.II.313/2023/5.

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2023. július 5. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

végzést:

A lopás bűntette miatt Terhelt1 és társa ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2023. február 23. napján kihirdetett 1.Bf.259/2022/8. számú ítéletét helybenhagyja.

A harmadfokú végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokon eljáró Nyírbátori Járásbíróság 2022. március hó 28. napján kelt 8.B.97/2020/38. számú ítéletével Terhelt1 I. rendű vádlott és Terhelt2 II. rendű vádlott bűnösségét társtettesként elkövetett lopás vétségében (Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont) mondta ki. Ezért a bíróság a vádlottakat 1-1 évre próbára bocsátotta. Kötelezte őket egyetemlegesen 300 000 forint kártérítés, valamint 18 000 forint illeték, továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[2] Az ítélet ellen a vádlottak és védőjük felmentés iránt jelentettek be fellebbezést. Az ügyész tudomásul vette az elsőfokú bíróság ítéletét, míg a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészség az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

[3] A Nyíregyházi Törvényszék a 2023. február 23. napján kelt 1.Bf.259/2022/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a vádlottakat az ellenük társtettesként elkövetett lopás vétsége (Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont) miatt emelt vád alól felmentette sértett1 magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította, megállapította, hogy az eljárás során felmerült valamennyi bűnügyi költséget az állam viseli.

[4] A másodfokú ítélet ellen a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Főügyészség törvényes határidőn belül fellebbezést jelentett be.

[5] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.163/2023/2. számú átiratában a főügyészség által bejelentett fellebbezést fenntartotta és az ügyben a következő észrevételeket tette:

Az ügyben a harmadfokú felülbírálat lehetősége megnyílt. Az első és másodfokú eljárás során perrendi szabálysértés nem történt, azonban a másodfokú bíróság által megállapított tényállás

a Be. 592. § (2) bekezdés c) és d) pontjaiban okokból részben megalapozatlan. E megalapozatlanság ugyanakkor a harmadfokú eljárásban kiküszöbölhető. A másodfokú bíróság ugyanis az ügyiratok tartalmával ellentétesen mellőzte az elsőfokú ítélet [6] bekezdésében írtakat és tett olyan ténymegállapítást, hogy a vádlottak 1951. évtől kezdődően a vádbeli földterületeket folyamatosan jóhiszeműen használták. Ezzel szemben az elsőfokú eljárásban felvett bizonyítás eredményeként kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a vádlottak tudomással bírtak arról, hogy az ingatlant időközben egyéb érdekelt¹⁴ és egyéb érdekelt¹⁴né megvásárolta, ezt követően egyéb érdekelt¹ fel is szólította őket arra, hogy hagyjanak fel az ingatlan használatával. Kétségtelen, hogy az adott földterületek tekintetében elbirtoklási per indult, azonban ez eredményre nem vezetett. A korábbi tulajdonos sértett¹ tulajdonszerzését követően meg is állapodott a vádlottakkal abban, hogy a telepítéssel felmerült költségeket bírósági kötelezés alapján megtéríti a vádlottak számára. A fentiek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a vádlottak nem voltak tévedésben a földterületek tulajdonjogát illetően, ennek ellenére a valóban saját telepítésű akácfákat kivágták. A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 5:51. §-a szerint a föld tulajdonosa megszerzi mindazoknak a dolgoknak a tulajdonjogát, amelyek utóbb váltak a föld alkotórészévé, kivéve, ha az valamilyen jogviszony alapján mást illet. Jelen ügyben az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett sértett vált a beültetett akácfák tulajdonosává, ezáltal a vádlottak részéről kivágott akácfák idegen dolognak minősülnek, így a jogtalan eltulajdonítási célzat megállapítható. Az a tény, hogy a vádlottak nem fogadták el és vitatták az ingatlan-nyilvántartásban is rögzített törvényes tulajdonjogi viszonyokat, és arra öröklés, majd később elbirtoklás jogcímén is tulajdonjogot formáltak, nem teszi őket jóhiszemű használóvá. A fentiek miatt a másodfokú bíróság által tett ténymegállapítások miatt vált részben megalapozatlanná a tényállás. E helytelen tényekből téves következtetéssel jutott arra is a Nyíregyházi Törvényszék, hogy a vádlottak a földterületet jóhiszeműen használva elbirtokolták azt.

[6] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Debreceni Ítéltábla a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.259/2022/8. számú ítéletét a Be. 624. § (1) bekezdése alapján változtassa meg és állapítsa meg a vádlottak bűnösségét a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett lopás vétségében és velük szemben próbára bocsátás intézkedést alkalmazzon. Kötelezze továbbá egyetemlegesen a vádlottakat sértett¹ magánfél részére 300 000 forint kártérítés, míg az állam részére 18 000 forint eljárási illeték, továbbá a felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[7] A Debreceni Ítéltábla a másodfellebbezést a Be. 621. § (3) bekezdése szerinti nyilvános ülésen bírálta felül. A nyilvános ülésen a vádhatóság képviselője az írásbeli beadványával egyező indítványt terjesztett elő.

[8] Terhelt¹ I. rendű és Terhelt² II. rendű vádlottak védője a másodfokú határozat helybenhagyását kérte. Kifejtette, hogy jogkérdésről van szó, nevezetesen arról, hogy az eltulajdonított fa nem volt a vádlottak tulajdona, ez nem állapítható meg. Abban az esetben, ha az a terület valóban nem a vádlottak tulajdona volt, bár az elbirtoklással ingatlan-nyilvántartáson kívül is tulajdonjogot lehet szerezni és ilyenkor a tulajdonjog az elbirtoklással és nem pedig a bíróság ítéletével keletkezik, a vádlottak akkor sem valósították meg a lopás törvényi tényállását. A fakivágással, elválással is tulajdonjogot szereztek, ezért lopásról nem beszélhetünk. Abban az esetben, ha a harmadfokú bíróság ezt az érvelést sem osztaná, akkor sem lehet a vádlottak vonatkozásában az eltulajdonítási szándékot megállapítani, lopásért ezért sem felelhetnek. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a polgári jogi igény tekintetében is megalapozatlan döntést hozott, hiszen a terhelti marasztalás esetén sem lehet az elkövetési értéket pontosan meghatározni.

[9] Terhelt I. rendű vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatával a másodfokú határozat helybenhagyását kérte.

[10] Az ítéltábla elsőként a másodfellebbezés joghatályosságát és terjedelmét határozta meg.

[11] A bűnösség kérdésében az ügyben eljáró bíróságok ellentétes döntést hoztak. A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bírósággal ellentétes döntése esetén. A Be. 615. § (2) bekezdése szerint ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság a b) pont szerint az elsőfokon elítélt vádlottat felmentette. Jelen ügyben ez történt, a fellebbezés a harmadfokú felülbírálat lehetőségét megnyitotta. A Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést magát. A vádhatóság fellebbezését e pont alapján nyújtotta be.

[12] A fellebbezés terjedelmét a Be. 618. §-a határozza meg. E szerint a felülbírálat kiterjed a másodfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntésére, valamint kiterjed azon részére is, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, továbbá vonatkozott az első és másodfokú bírósági eljárásra is tekintet nélkül arra, hogy ki és milyen okból fellebbezett.

[13] A felülbírálat során az ítéltábla azt állapította meg, hogy a Nyírbátori Járásbíróság és a Nyíregyházi Törvényszék egyaránt maradéktalanul betartotta a Be. rendelkezéseit, olyan eljárási szabálysértést nem vétett, amely az érdemi felülvizsgálatot kizárná.

[14] A bűnösség megállapítására irányuló terhes ügyészi fellebbezés nem alapos.

[15] Az ügyben a bizonyítás törvényes volt az elsőfokú bíróság a vádlottakat és a tanúkat előírászerűen kihallgatta, szakértői bizonyítást folytatott és okirati bizonyítékokat is felhasznált a tényállás megállapításánál. Lényegében már ezen bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság is túlnyomórészt megalapozott tényállást rögzített és a másodfokú bíróságnak a tényállás körében tett kiegészítései is alapvetően törvényesek voltak. A másodfokon eszközölt tényállás helyesbítés tekintetében az ítéltábla kizárólag a 4. pontban szereplő megállapításokat mellőzi, mely szerint: „a vádlottak továbbra is jóhiszeműen használták a területeket, mert azokat sajátjuknak vallották, a betelepített akácfát továbbiakban is művelték abban a jóhiszeműben, hogy a területeket elbirtokolták”.

[16] E mellőzés oka valójában az, hogy az ítéltábla nem is foglal állást a vádlottak jó vagy rosszhiszeműségét illetően, mivel a jelen ügy büntetőjogi megítélése szempontjából az nem releváns. Ugyanezen ok miatt nem foglal állást az ítéltábla az inkriminált földterületek tulajdonjoga, az elbirtoklás esetleges beállása, továbbá az esetleges ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonszerzés kérdésében. Ugyanez a helyzet a felek között esetlegesen fennálló elszámolási vita tekintetében. Annak tehát, hogy jelen ügyben a terhelték jóhiszeműek voltak, avagy meddig voltak jóhiszeműek és ugyancsak annak, hogy milyen vitás kérdéseket kell esetlegesen tisztázniuk a sértettel vagy a későbbi tulajdonosokkal a büntető ügy megoldása szempontjából nincs jelentősége.

[17] A tényállás kapcsán ugyanakkor elmondható, hogy a tényeket az első és másodfokú bíróságok a valósággal egyezően rögzítették, azokban a már említett jóhiszeműség megállapításán kívül további megalapozatlansági vagy részbeni megalapozatlansági okot az ítéltábla nem tárt fel. Ennek azért van jelentősége, mert a harmadfokú bíróság a Be. 619. § (1) bekezdése szerint a határozatát arra a tényállásra alapítja, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta, kivéve, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan. Ilyen itt immár nem merült fel. Fontos szabály, hogy a Be. 619. § (2) bekezdése szerint a harmadfokú eljárásban nincs helye

bizonyításnak. Az ítéltáblának a ténybeli helyesbítése a Be. 619. § (3) bekezdésén alapult, a tényálláshoz a Be. 619. § (4) bekezdése alapján kötve volt.

[18] A tényállásból - bár eltérő ok alapján - helyesen hozott felmentő rendelkezést a másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék. A másodfokú határozat [39] bekezdése szerint a járásbíróság a vádlottak bűnösségét a büntető anyagi jogszabályainak megsértésével állapította meg, mivel a vádlottak cselekménye nem volt tényállásszerű, hiányzik az eltulajdonítási szándék és a dolog idegen volta. E megállapítás tekintetében a Debreceni Fellebbviteli főügyészség helyesen hívta fel arra a figyelmet, hogy bár a másodfokú bíróság kifejezetten nem hivatkozott a vádlottak esetleges tévedésére, azonban jogi okfejtése mégis ennek feleltethető meg.

[19] Ezzel együtt a fentebb idézett [39] bekezdésben szereplő indokokkal az ítéltábla addig a pontig ért maximálisan egyet, hogy a vádlottak cselekménye nem volt tényállásszerű. Az ügy büntetőjogi megítélése szempontjából valójában semmi jelentősége nem volt annak, hogy kié a föld tulajdonjoga vagy később a fa kivágásával kié volt a fa a tulajdonjoga; hogy elvállással tulajdonjogot szereztek-e vádlottak, avagy sem. Tény, hogy az első és másodfokú eljárás fő gerincét ezen kérdések tisztázása képezte, sőt az első és másodfokú bíróság ítéletének jogi indokolása is e körben mozgott. Még a harmadfokú eljárás során a vádhatóság és a védelem által felhozott érvek is ezen kérdésekre vonatkoztak.

[20] A fenti kérdéseken kívül már sokkal inkább büntetőjogi kategóriába tartozik a társadalomra veszélyességben való tévedés megállapíthatósága, melyet a másodfokú bíróság bár nem nevesített, de döntése leginkább ennek feleltethető meg. A Btk. 20. § (2) bekezdése értelmében nem büntethető az, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes és erre a feltevésre alapos oka van. Jelen ügyben a terheltek alapos okkal hivatkozhattak ilyen tévedésre, hiszen az ügyeikben eljáró akár büntető, akár polgári bíróságnak is komoly gondot okozott a tulajdoni viszonyok tisztázása, és egymástól eltérő döntéseket is hoztak.

[21] A felmentő rendelkezés helybenhagyásának oka ugyanakkor nem ez. Az ítéltábla már fentebb utalt rá, hogy azzal a másodfokú megállapítással maximálisan tudott azonosulni, mely szerint a vádlottak cselekménye nem volt tényállásszerű.

[22] A Btk. 370. § (1) bekezdése szerint, aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. A fenti törvényi tényállás meghatározásánál valamennyi elemnek jelentősége van. A lopás idegen dologra követhető el, s az ügyben eljáró bíróságok leginkább e kérdést próbálták tisztázni. Az elkövetési magatartás maga az elvétel, amelynek célzatosnak kell lenni, a célzat pedig a jogtalan eltulajdonítás. A másodfokú bíróság e jogtalan eltulajdonítási szándékot sem látta megállapíthatónak. Ezzel együtt egyik bíróság sem foglalkozott azzal a törvényi tényállásban megfogalmazott harmadik elemmel, mely szerint az elvételnek mástól kell megtörténnie. Jelen ügyben ez kétséget kizáróan nem áll fenn.

[23] Angyal Pál már a Csemegi kódex lopás elkövetési tevékenysége körében kifejti azt, hogy „a) lopás elkövetési tevékenysége az elvétel, melynek a törvény megkövetelte ismérvei, hogy a dolog a másnak birtokából vagy birlalatából, b) annak beleegyezése nélkül, c) jogtalan eltulajdonítási célból vétessék el.” Ennek indokolása körében rámutatott, hogy a jogsértés akkor tekintendő bekövetkezettnek, amikor a tettes olyan cselekményt követett el, melynek folytán az eddigi birtokos már nincs abban a helyzetben, hogy a dologról rendelkezzhessen.... A jogsértés beáll, mielőtt a tettes a dologra olyan nemű fizikai behatást gyakorolt, melynek következtében a dolog felett eddig létezett tényleges uralom megszűnik s arra egy ettől különböző tényleges uralom jön létre. (Angyal Pál: A lopás (1933, Athenaeum, Bp. 38, 44. oldal).

[24] E tekintetben a bírói gyakorlat napjainkban sem változott. A lopás megvalósulásának elemi feltétele a mástól történő elvétel. Jelen ügyben a mindkét bíróság által megállapított megalapozott tényállás szerint is a földterületnek, ezáltal az onnan származó fának is a terheltek voltak a birtokosai, tőlük az birtokon kívülre soha nem került. Ilyen módon a mástól történő elvétel nem áll fenn. Erre lopás nem valósítható meg. Adott esetben sikkasztásnak lehet – mint birtokon belülinek - az elkövetési tárgya a fa, azonban ehhez szükséges, hogy az elkövető tisztában legyen azzal, hogy az rábízott idegen dolognak tekinthető. Jelen ügyben ezen feltétel nem állapítható meg.

[25] Ilyen körülmények között törvényi tényállás hiánya miatt a lopás nem valósult meg, ezért a bűncselekmény hiányában hozott felmentő rendelkezés alapvetően helyes a Be. 566. § (1) bekezdés a) pont alapján.

[26] Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéltábla a másodfokú bíróság határozatát a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta.

[27] A felmentő rendelkezés miatt a Be. 576. § (2) bekezdése alapján felhívja a vádlottak figyelmét az ügyben eljáró meghatalmazott védő díjának és költségének megtérítési lehetőségére.

[28] A harmadfokú végzés elleni fellebbezést a törvény kizárja.

Debrecen, 2023. július 5.

Dr. Elek Balázs s.k. a tanács elnöke, Dr. Toma Attila s.k. előadó bíró, Dr. Nagy Éva s.k. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.259/2022/8. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bhar.II.313/2023/5. számú harmadfokú határozata által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2023. július 5.

Dr. Elek Balázs s.k.
a tanács elnöke